

ZDRAVJE V OBČINI VITANJE

Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ) vsako leto pripravi statistične podatke o zdravju v 212 slovenskih občinah. Na ta način lahko vsaka občina prepozna izzive in svojo vlogo tudi na področju varovanja, ohranjanja in krepitev zdravja. Podatki niso namenjeni primerjavam z drugimi občinami, saj na njihovo vrednost med drugim vpliva število prebivalcev in velikost preučevanega problema v posameznih občinah. Sestavni del projekta Zdravje v občini je spletna aplikacija, ki omogoča takojšen in interaktiven vpogled v zgoraj opisane podatke. Aplikacija je na voljo na spletnem naslovu <http://obcine.nijz.si>.

Zadnja publikacija je bila izdana leta 2020 in vključuje podatke preteklih let. Občina Vitanje je po zadnjih podatkih NIJZ za leto 2018 povprečno razvita slovenska občina z indeksom razvitosti 1,04, kar jo znotraj Savinjske regije uvršča na trinajsto mesto med 31 občinami. Občina odstopa od slovenskega povprečja z višjo stopnjo delovne aktivnosti med starimi 15-64 let (2018: Vitanje 68,4 %, Slovenija 64,4 %) in višjim deležem odraslih, starih 25-64 let, ki imajo končano največ osnovno šolo (2018: Vitanje 26,5 %, Slovenija 14,4 %). Stopnja izobrazbe je pomembno povezana z zdravjem – višja kot je, več zdravja za posameznika ali populacijo lahko pričakujemo. Delež starejšega prebivalstva od 80 let za leto 2018 znaša 4,0 % in je značilno nižji kot v preostali Sloveniji (5,3 %).

V 11 od 35 spremljanih kazalnikov, s katerimi so ocenjevali zdravje prebivalcev slovenskih občin, se občina Vitanje statistično značilno razlikuje (boljše, slabše, neopredeljeno) od povprečja preostale Slovenije.

Ugodnejše stanje v primerjavi s povprečjem preostale Slovenije ima občina še v treh kazalnikih. In sicer je zaznana nižja stopnja poškodovanih v transportnih nezgodah (povprečje 2014-2018: Vitanje 0,7/1000 prebivalcev, Slovenija 1,4/1000 prebivalcev), višji delež presejanih žensk, starih 20-64 let, v Programu ZORA (povprečje 1. 7. 2015-30. 6. 2018: Vitanje 76,9 %, Slovenija 71,7 %) in nižji povprečni bolniški odsotnosti, ki je v občini v letu 2018 znašala 14,2 koledarskih dni nezmožnosti za delo na delovno aktivnega prebivalca, medtem ko znaša slovensko povprečje 16,4 dni.

Slabše stanje v primerjavi s povprečjem preostale Slovenije pa je zaznati v višji stopnji hospitalizacij zaradi klopnega meningoencefalitisa (povprečje 2009-2018: Vitanje 104,2/100.000 prebivalcev, Slovenija 9,2/100.000 prebivalcev), višji splošni umrljivosti (povprečje 2014-2018: Vitanje 1171/100.000 prebivalcev, Slovenija 916/100.000 prebivalcev), višji umrljivosti zaradi samomora (povprečje 2014-2018: Vitanje 86/100.000 prebivalcev, Slovenija 19/100.000 prebivalcev) in nižji odzivnosti v Programu Svit (2018: Vitanje 58,7 %, Slovenija 64,6 %). Po zadnjih podatkih NIJZ, Centra za upravljanje programov preventive in krepitev zdravja za leto 2020 je odzivnost v Program Svit v občini Vitanje: 65,49 % (moški 61,54 % in ženske 70,06 %).

Zaznati je tudi nižjo stopnjo bolnišničnih obravnav zaradi srčne kapi pri osebah, starih 35-74 let (povprečje 2014-2018: Vitanje 0,3/1000 prebivalcev, Slovenija 2,1/1000 prebivalcev). Vrednotenje zadnjega kazalnika ni enoznačno. Podatki lahko odsevajo dejanski upad navedenih bolezni (ter varovalnih dejavnikov in dejavnikov tveganj za njih), kot tudi možnost poznega prepoznavanja teh

bolezni med laiki ter lahko odraža tudi učinkovitost in organiziranosti zdravstvene oskrbe na vseh ravneh.

V primerjavi s preteklimi obdobji v občini Vitanje zaznavajo upad prekomerne prehranjenosti otrok, prometnih nezgod z alkoholiziranimi povzročitelji, bolnišničnih obravnav zaradi astme pri otrocih in mladostnikih (0-19 let) in bolezni, neposredno pripisljivih alkoholu (15 let in več). Zaznati pa je porast splošne umrljivosti. Stopnja novih primerov raka (novo odkriti raki razen nemelanomskega) narašča. Vrednotenje zadnjega kazalnika ni enoznačno (glej zgoraj). Delež oseb, starejših od 65 let, ki so vključeni v storitev pomoč na domu narašča. Koliko oseb se bo vključilo v storitev pomoč na domu, je odvisno od dejanske potrebe starejših po tej pomoči in tudi od višine cene te storitve, ki jo sofinancira občina; če je sofinanciranje večje, je pričakovati, da se bo za pomoč odločilo več posameznikov.

Vrednosti kazalnikov so informativne narave in lahko služijo občini ter drugim deležnikom pri spremljanju stanja zdravja v občini skozi leta in iskanju razlogov zanj ter odločanju o ukrepih za krepitev in ohranjanje zdravja. V vseh dosedanjih prikazanih publikacijah Zdravje v občini (2016, 2017, 2018, 2019 in 2020) občina Vitanje statistično značilno odstopa od slovenskega povprečja z **nižjim deležem starejših od 80 let, višjim deležem oseb s končano le osnovno šolo ali manj, višjo stopnjo delovne aktivnosti, višjo presejanostjo v Programu Zora, nižjo stopnjo bolnišničnih obravnav zaradi srčne kapi in višjo stopnjo umrljivosti zaradi samomora**. Gre za kazalnike, na katere je mogoče vplivati s skupnim delovanjem deležnikov lokalnega okolja.

Nacionalni inštitut za javno zdravje

Območna enota Celje

Skupina za nenalezljive bolezni

Kontakt: Lucija Beškovnik, lucija.beskovnik@nijz.si, 03 4251 194